

III Zadanie programowania liniowego PL

$$\max f(\mathbf{x}) = \mathbf{c}^T \mathbf{x}$$

przy ograniczeniach:

$$\mathbf{A}_1 \mathbf{x} \leq \mathbf{b}_1$$

$$\mathbf{A}_2 \mathbf{x} \geq \mathbf{b}_2$$

$$\mathbf{x} \geq 0$$

$$\dim \mathbf{x} = [n * 1], \dim \mathbf{c} = [n * 1]$$

Macierze $\mathbf{A}_1, \mathbf{A}_2$ odpowiadają za współczynniki w m_1 i m_2 ograniczeniach

$$\dim \mathbf{A}_1 = [m_1 * n], \dim \mathbf{A}_2 = [m_2 * n]$$

Wektory $\mathbf{b}_1, \mathbf{b}_2$ odpowiadają za prawe strony ograniczeń

$$\dim \mathbf{b}_1 = [m_1 * 1], \dim \mathbf{b}_2 = [m_2 * 1]$$

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachcic

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Zadanie programowania liniowego dla ograniczeń mniejszościowych i większościowych

Metoda dwóch faz

I faza - należy znaleźć pierwsze rozwiązanie bazowe dopuszczalne poprzez rozwiązanie zadania pomocniczego

II faza - maksymalizacja funkcji celu x_0 dla następnego rozwiązania bazowego dopuszczalnego wg algorytmu simpleks.

Algorytm simpleks (prymalny) – I faza Krok 1 – nie ma możliwości stworzenia pierwszego rozwiązania bazowego dopuszczalnego

Krok 1 (start), Rozpoczynamy algorytm od znalezienia pierwszego rozwiązania bazowego dopuszczalnego. Należy sprawdzić dopuszczalność

rozwiązania: czy $y_{i0} \geq 0$ dla $i = 1, \dots, m$ Tak - **idź do Kroku 2**, Nie - **STOP**.

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachcic

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

I faza metody PL – Nieznane pierwsze rozwiązanie bazowe dopuszczalne

- I.1 - technika zadania pomocniczego
- I.2 - technika pomocniczej funkcji celu

Ad. I.1 Rozwiązanie zadania pomocniczego PL z funkcją celu w postaci funkcji liniowej z_0

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} \mathbf{A}_1 & \mathbf{I}_t \\ \mathbf{A}_2 & \mathbf{0} \end{bmatrix}$$

Gdzie \mathbf{I}_t jest macierzą jednostkową rzędu t .

$$\mathbf{A}_1 \mathbf{x}_N + \mathbf{I}_t \mathbf{x}_t = \mathbf{b}_1$$

$$\mathbf{A}_2 \mathbf{x}_N = \mathbf{b}_2$$

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachcic

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

I faza metody PL cd.

Wprowadzamy wektor zmiennych pomocniczych x_α $\dim x_\alpha = m - t$

$$\mathbf{A}_1 \mathbf{x}_N + \mathbf{I}_t \mathbf{x}_t = \mathbf{b}_1$$

$$\mathbf{A}_2 \mathbf{x}_N + \mathbf{I}_{m-t} \mathbf{x}_\alpha = \mathbf{b}_2$$

Rozwiązanie bazowe dopuszczalne układu równań:

$$x_i = b_i, x_\alpha = b_2, x_N = 0$$

Należy znaleźć inne rozwiązanie bazowe dopuszczalne, w którym $x_\alpha = 0$ lub stwierdzić, że takie rozwiązanie nie istnieje.

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachcic

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

I faza metody – zadanie pomocnicze PL

$$\max z_0 = -1x_\alpha,$$

$$x_0 - \mathbf{c}_N \mathbf{x}_N - \mathbf{c}_t \mathbf{x}_t = 0, \quad x_N, x_t, x_\alpha \geq 0$$

$$\mathbf{A}_1 \mathbf{x}_N + \mathbf{I}_t \mathbf{x}_t = \mathbf{b}_1,$$

$$\mathbf{A}_2 \mathbf{x}_N + \mathbf{I}_{m-t} \mathbf{x}_\alpha = \mathbf{b}_2,$$

Zmienna x_0 zawsze pozostaje zmienną bazową. Rozwiązaniem początkowym zadania PL I fazy jest

$$\mathbf{x}_t = \mathbf{b}_1 - \mathbf{A}_1 \mathbf{x}_N, \mathbf{x}_\alpha = \mathbf{b}_2 - \mathbf{A}_2 \mathbf{x}_N,$$

$$\mathbf{z}_0 = 1(\mathbf{b}_2 - \mathbf{A}_2 \mathbf{x}_N),$$

$$\mathbf{x}_0 = \mathbf{c}_t \mathbf{b}_1 + (\mathbf{c}_N - \mathbf{c}_t \mathbf{A}_1) \mathbf{x}_N$$

$$\mathbf{x}_N = \mathbf{0}$$

Oraz

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachcic

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Ad.I.2 Pomocnicza funkcja celu Uproszczona wersja I fazy metoda dwufazowej simpleks – uzyskanie bazowego rozwiązania dopuszczalnego

•Jeśli wektor \mathbf{b} w początkowej tablicy simpleksowej ma przynajmniej jedną ujemną współzrędną, to tablica przedstawia niedopuszczalne rozwiązanie bazowe.

•Początkową niedopuszczalną tablicę simpleksową można przekształcić wykorzystując algorytm simpleks.

•Cel – uzyskanie nieujemnych wartości zmiennych pomocniczych.

•Należy znaleźć najmniejszą wartość $s \Rightarrow \min \{y_{i0}, y_{i0} < 0 \text{ dla } i = 1, 2, \dots, m\}$

•Wybrany wiersz s będzie stanowił pomocniczą funkcję celu, którą należy zmaksymalizować.

•Kolejne kroki metody simpleks powinny być prowadzone do uzyskania dopuszczalnej tablicy simpleks, tzn. takiej dla której spełniony jest warunek prymalny dopuszczalności:

$$y_{i0} \geq 0 \text{ dla } i = 1, 2, \dots, m$$

•Koniec I fazy

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachcic

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Ad.1.2 Pomocnicza funkcja celu Uproszczona wersja I fazy metoda dwufazowej simpleks ca.

Krok 1. (start- wybór pomocniczej funkcji celu). Rozpoczynamy algorytm od znalezienia wiersza s , dla którego $y_{i0} < 0$ oraz $s = \min\{y_{i0} : y_{i0} < 0, i = 1, 2, \dots, m\}$

Jeśli brak takiego s ($y_{i0} \geq 0$ dla $i = 1, 2, \dots, m$) to tablica odpowiada dopuszczalnemu rozwiązaniu bazowemu – należy przejść do II fazy.

Krok 2. (Wybór zmiennej wchodzącej do bazy). Wybierz jako zmienną wchodzącą do bazy taką zmienną $x_k \in R_N$ dla której $y_{sk} < 0$

Typową regułą jest wybór zmiennej $x_k, k \in R_N$, dla której:

$$y_{0k} = \min_{j \in R_N} \{y_{jk} : y_{jk} < 0\}$$

Jeśli jest brak takiej zmiennej x_k ($y_{jk} \geq 0$ dla $k \in R_N$) to jest brak rozwiązania dopuszczalnego. Jest to problem sprzeczny.

Idź do **Kroku 3.**

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachcic

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Krok 3. (wybór zmiennej usuwanej z bazy). Wybierz jako zmienną usuwaną z bazy taką zmienną x_{br} , dla której

$$\frac{y_{i0}}{y_{ib}} = \min_{i=1, \dots, m} \left\{ \frac{y_{i0}}{y_{ib}} : y_{ib} > 0 \right\}$$

Jeśli wiele zmiennych spełnia ten warunek, wybierz arbitralnie jedną z nich. Taki przypadek zawsze istnieje, ponieważ $y_{i0} < 0$ i $y_{ib} < 0$. Do wyboru zmiennej można nie wybierać wiersza pomocniczej funkcji celu.

Idź do **Kroku 5.**

Krok 4. (eliminacja Gauss'a). Wyznacz x_k oraz $x_{br}, i \neq R_N$, względem zmiennych $x_j, j \in R_N - \{k\}$ oraz zmiennej x_{br} , zgodnie z wyprowadzonymi wzorami.

Podstaw $x_j = 0, j \in R_N - \{k\}$ i $x_{br} = 0$

aby otrzymać pierwsze rozwiązanie bazowe dopuszczalne.

Idź do **Kroku 1.**

Krok ten czasami nazywa się wymianą zmiennej bazowej (piwotyzacją).

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachcic

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Przykład III zadania programowania liniowego metoda dwufazowa simpleks

$$\max_{x \in X} x_0 = 1x_1 + 6x_2$$

$$X = \left\{ \begin{array}{l} +2x_1 + 1x_2 \geq 2 \\ x_1 - 1x_2 + 1x_3 \leq 3, x_3 \geq 0 \\ +1x_1 + 1x_2 \leq 6 \end{array} \right\}$$

I faza

	x_1	x_2	x_3
x_0	0	-1	-6
x_1	2	-2	-1
x_2	3	-1	1
x_3	6	1	1

Brak rozwiązania dopuszczalnego

II faza cz.1

	x_1	x_2	x_3
x_0	6	1	-5
x_1	10	2	1
x_2	9	1	2
x_3	6	1	1

I rozwiązanie bazowe dopuszczalne

$$x_3 = \begin{bmatrix} 6 \\ 0 \end{bmatrix}, x_3^0 = 6$$

II faza cz.2

	x_1	x_2	x_3
x_0	28,5	3,5	2,5
x_1	5,5	1,5	-0,5
x_2	4,5	0,5	0,5
x_3	1,5	0,5	-0,5

II rozwiązanie bazowe dopuszczalne- rozwiązanie optymalne

$$x_1 = \begin{bmatrix} 1,5 \\ 4,5 \end{bmatrix}, x_1^0 = 28,5$$

Rozwiązanie optymalne: $\hat{x} = \begin{bmatrix} 1,5 \\ 4,5 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} = [1,5 \ 4,5 \ 0 \ 0]^T$ $\hat{x}_0 = 28,5$

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachcic

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Przypadki szczególne – zbiór rozwiązań dopuszczalnych jest zbiorem pustym - brak rozwiązania

$$X = \emptyset$$

W metodzie dwufazowej simpleks algorytm w I fazie obliczeń nie potrafi stworzyć pierwszego rozwiązania bazowego dopuszczalnego z powodu braku rozwiązań dopuszczalnych.

Przykład: $\max_{x \in X} x_0 = \frac{1}{2}x_1 - x_2 - x_3$

$$X = \left\{ \begin{array}{l} \frac{1}{2}x_1 + 2x_2 + x_3 \leq 2 \\ -\frac{1}{2}x_1 + 2x_2 - x_3 \geq 3, x \geq 0 \\ x_2 - x_3 \leq 2 \end{array} \right\}$$

	x_1	x_2	x_3
x_0	0	-1/2	1
x_1	2	-1/2	2
x_2	-3	1/2	-2
x_3	2	0	1

	x_1	x_2	x_3
x_0	x	x	x
x_1	x	x	x
x_2	-1	0	1
x_3	x	x	x

Nie jest spełniony warunek dopuszczalności drugiej tablicy simpleks i jednocześnie druga tablica wskazuje, że jest brak rozwiązań dopuszczalnych.

$$x_3 = -x_4 - 2x_5 - 1$$

$$x_1, x_2, x_3, x_4 \geq 0$$

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachcic

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

II Zadanie programowania liniowego PL

$$\min x_0 = c^T x$$

przy ograniczeniach:

$$\begin{array}{l} Ax \geq b \\ x \geq 0 \end{array}$$

$$\dim x = [n * 1], \dim c = [n * 1]$$

Macierz A odpowiada za współczynniki w m ograniczeniach

$$\dim A = [m * n]$$

Wektor wyrazów wolnych b odpowiada za prawą stronę ograniczeń

$$\dim b = [m * 1]$$

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachcic

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Postać kanoniczna II zadania PL

$$\min x_0 = c^T x,$$

$$Ax \geq b,$$

$$x \geq 0,$$

$$\max -x_0 = -c^T x,$$

$$-Ax + I_s x_s = -b,$$

$$x, x_s \geq 0,$$

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachcic

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Optymalne rozwiązanie II zadania PL metodą dualną simpleks

Twierdzenie:

Rozwiązanie bazowe dopuszczalne układu równań $Ax=b$ jest rozwiązaniem optymalnym II zadania PL, jeśli są spełnione warunki:

(i) Warunek dualnej dopuszczalności:

$$y_{0j} \geq 0 \quad \text{dla } j \in R_N$$

(ii) Warunek dualnej optymalności

$$y_{i0} \geq 0 \quad \text{dla } i \in \{1, \dots, m\}$$

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachocić

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Algorytm dualny simpleks

Krok 1. (start). Rozpoczynamy algorytm od znalezienia pierwszej tablicy dualnie dopuszczalnej. Należy sprawdzić dualną dopuszczalność

rozwiązania: czy $y_{0j} \geq 0$ dla $j \in R_N$ Tak - idź do Kroku 2, Nie – koniec.

Krok 2. (test optymalności). Czy $y_{i0} \geq 0$ dla każdego $i = 1, \dots, m$?

• Tak - to aktualne rozwiązanie jest optymalne.

• Nie - idź do Kroku 3.

Krok 3. (Wybór zmiennej usuwanej z bazy). Wybierz jako zmienną usuwaną z bazy taką zmienną x_{B_r} dla której $y_{r0} < 0$.

Typową regułą jest wybór zmiennej x_{B_i} dla której:

$$y_{r0} = \min_{j \in R_N} \{y_{0j}, y_{0j} < 0, i = 1, \dots, m\}$$

Idź do Kroku 4.

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachocić

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Algorytm dualny simpleks c.d.

Krok 4. (wybór zmiennej wprowadzanej do bazy). Wybierz jako zmienną wchodzącą do bazy taką zmienną x_k dla której

$$\frac{y_{0k}}{y_{rk}} = \max \left(\frac{y_{0j}}{y_{rj}}, y_{rj} < 0 \right).$$

Jeśli wiele zmiennych spełnia ten warunek, wybierz arbitralnie jedną z nich.

Idź do Kroku 5.

Krok 5. (eliminacja). Dokonaj dualną iterację simpleksową metodą eliminacji

Gauss'a poprzez wprowadzenie x_k do bazy oraz usunięcie x_{B_r} .

Idź do Kroku 2.

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachocić

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Przykład II zadania programowania liniowego – dualna metoda simpleks

$$\min_{x \in X} x_0 = 1x_1 + 1x_2$$

$$X = \{x: 2x_1 + 1x_2 \geq 6, x \geq 0\}$$

tablica początkowa

	$-x_1$	$-x_2$
$-x_0$	0	1
x_1	5	-1
x_2	-6	-2
x_3	-5	-1

tablica pośrednia

	$-x_1$	$-x_2$
$-x_0$	-4	3/2
x_2	4	3/2
x_3	-2	-1/2
x_5	-1	-1/2

tablica pośrednia

	$-x_1$	$-x_2$
$-x_0$	-14/3	1/3
x_2	10/3	1/3
x_1	4/3	-2/3
x_5	-1/3	-1/3

tablica dualnie dopuszczalna

$$y_{0j} \geq 0 \quad \text{dla } j \in R_N$$

tablica jeszcze nie optymalna

$$y_{20} < 0$$

tablica jeszcze nie optymalna

$$y_{30} < 0$$

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachocić

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Przykład II zadania programowania liniowego – dualna metoda simpleks c.d.

tablica optymalna I

	$-x_1$	$-x_2$	$-x_3$
$-x_0$	5	1	0
x_2	3	1	-1
x_1	2	-2	1
x_4	1	-3	1

$$y_{i0} \geq 0 \quad \text{dla } \forall i = 1, \dots, m$$

Rozwiązanie optymalne I wierzchołek:

$$\hat{x}^1 = [x_1^1, x_2^1, x_3^1, x_4^1, x_5^1] = [2, 3, 0, 1, 0]$$

Rozwiązanie optymalne II wierzchołek:

$$\hat{x}^2 = [x_1^2, x_2^2, x_3^2, x_4^2, x_5^2] = [1, 4, 1, 0, 0]$$

Zbiór rozwiązań optymalnych: $\hat{x} = \{x: x = [1 + \lambda, 4 - \lambda]^T, \lambda \in [0, 1]\}$

tablica optymalna II

	$-x_1$	$-x_2$	$-x_4$
$-x_0$	5	1	0
x_2	4	-2	1
x_1	1	1	-1
x_3	1	-3	1

$$y_{i0} \geq 0 \quad \text{dla } \forall i = 1, \dots, m$$

$$x_0 = 5$$

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachocić

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Teoria dualności dla zadania programowania liniowego PL

$$\max x_0 = c^T x$$

$$Ax \leq b$$

$$x \geq 0$$

$$\min v_0 = v^T b$$

$$A^T v \geq c$$

$$v \geq 0$$

Twierdzenie 7.1 :

Jeśli wektor x jest rozwiązaniem dopuszczalnym dla zadania primalnego i wektor v jest rozwiązaniem dopuszczalnym dla zadania dualnego, to wartość funkcji celu w zadaniu dualnym nie może być mniejsza od wartości funkcji celu w zadaniu primalnym.

$$v^T b \geq c^T x$$

Teoria i metody optymalizacji
Dr inż. Ewa Szlachocić

Wydział Elektroniki studia II st.
kier. Automatyka i Robotyka

Teoria dualności dla zadania PL cd.

Twierdzenie 7.2

Dla pary rozwiązań optymalnych \hat{x} i \hat{v} zadania primalnego i dualnego PL zachodzi warunek:

$$c^T \hat{x} = b^T \hat{v}$$

Twierdzenie 7.3

Niech (x, x_3) i (v, v_3) będą odpowiednio rozwiązaniami dopuszczalnymi zadania primalnego i dualnego, przy czym x_3 i v_3 są wektorami zmiennych dopełniających do postaci kanonicznej zadania w wektorach rozwiązań.

Wtedy (x, x_3) i (v, v_3) będą odpowiednio rozwiązaniami optymalnymi pary zadań primalnego i dualnego, jeśli zachodzi warunek komplementarności zmiennych:

$$x_i v_i = 0$$

tzn.

$$x_i v_i + x_3 v_3 = 0$$

Twierdzenie 7.4

Jeśli jedno z pary wzajemnie dualnych zadań programowania liniowego ma rozwiązanie optymalne, to ma je również zadanie dualne i obydwa zadania mają identyczne wartości funkcji celu.

Twierdzenie 7.5

Jeśli zadanie dualne jest nieograniczone, to zadanie primalne jest sprzeczne.

Przykład I zadanie primalne

$$\min_{v \in \mathbb{R}^3} v_0 = 5v_1 + 0v_2 + 21v_3$$

$$V = \left\{ \begin{array}{l} v_1 - v_2 + 6v_3 \geq 2 \\ v_1 + v_2 + 2v_3 \geq 1 \\ v_1, v_2, v_3 \geq 0 \end{array} \right\}$$

Postać wektora rozwiązań:

$$v = [v_1, v_2] = [v_1, v_2, v_3/v_1, v_3]$$

$$x = [x_1, x_2] = [x_1, x_2/x_1, x_4, x_5]$$

$$x^T v = 0 \Rightarrow [x_1, x_2]^T [v_1, v_2] = 0$$

$$x = [x_1, x_2]$$

Przykład II System cięcia dłużyc

$$\min_{v \in \mathbb{R}^3} v_0 = 0.3v_1 + 0.6v_2 + 0.2v_3$$

$$7v_1 + 3v_2 + 0v_3 \geq 2100$$

$$0v_1 + 1v_2 + 2v_3 \geq 1200$$

$$v_1, v_2, v_3 \geq 0$$

$$\max_{x \in \mathbb{R}^2} x_0 = 2100x_1 + 1200x_2$$

$$X = \left\{ \begin{array}{l} 7x_1 + 0x_2 \leq 0.3 \\ 3x_1 + 1x_2 \leq 0.6, x \geq 0 \\ 0x_1 + 2x_2 \leq 0.2 \end{array} \right\}$$

Teoria dualności dla zadania PL cd.

I. Rozwiązanie zadania dualnego metodą sympleks

Zadanie dualne:

$$\max_{x \in \mathbb{R}^2} x_0 = 2x_1 + 1x_2$$

$$X = \left\{ \begin{array}{l} 1x_1 + 1x_2 \leq 5 \\ -x_1 + x_2 \leq 0, x \geq 0 \\ 6x_1 + 2x_2 \leq 21 \end{array} \right\}$$

	x_1	x_2
x_0	0	-2
x_3	5	1
x_4	0	-1
x_5	21	6

	x_3	x_4
x_0	7	-1/3
x_3	3/2	-1/6
x_4	7/2	1/6
x_5	7/2	1/6

	x_3	x_4
x_0	31/4	1/4
x_3	9/4	-1/4
x_4	1/2	1/2
x_5	11/4	1/4

Rozwiązanie optymalne:

a) Zadanie dualne

$$\hat{x} = [x_1, x_2, \uparrow x_3, x_4, x_5]$$

$$\hat{x} = \left[\frac{11}{4}, \frac{9}{4}, \uparrow 0, \frac{1}{2}, 0 \right]$$

b) Zadanie primalne

$$\hat{v} = [v_1, v_2, \uparrow v_3, v_4, v_5]$$

$$\hat{v} = \left[0, 0, \uparrow \frac{1}{2}, 0, \frac{1}{4} \right]$$

Wartość optymalna funkcji celu:

$$\hat{x}_0 = \hat{v}_0 = \frac{31}{4}$$